



Deelnemers 18e financial dinner 2008 in Hotel Zuiderduin, Westkapelle

Gerard Ultee, ING Terneuzen/Oostburg, vervangt veteraan Chris Cornet - Adri van de Laar, Rabobank Oosterschelde - Hans Otto, Accountants en Adviseur Rijkse

Peter Hofwegen, ABN-AMRO, onlangs gestart in Goes, voorheen centrum Rotterdam - Maurice Buijs, Schipper/OAZ, Goes, nestor van het gezelschap

Robert Dikker, Ernst & Young, locatie Breda/Terneuzen - Gert-Jan Spijk, WEA Zeeland, Zierikzee - Rudy Dourlein, Dourlein Accountants, Vlissingen

David van de Plasse, DRV Goes - Marco Boogaard, Jooose Accountants, Middelburg

Gespreksleider: Bert van Leerdam, hoofdredacteur Zeeland Business Magazine - Redactie: Annet van de Ree - Gastheren: Kees van Boven, Jacco van Boven, Tim van den Berg

8 maanden lang een prima jaar!

ZEEUWSE ECONOMIE DRAAIT VOLOP MEE IN MALAISE!

Op een donkere, koude novemberavond komen er in een chic hotel aan de kust, een groep financieel specialisten bij elkaar voor een jaarlijkse ontmoeting. Voor de 18e achtereenvolgende keer treft het selecte gezelschap van wijze mannen (vrouwen ontbreken vooralsnog) elkaar om voor het verstrijken van het kalenderjaar een visie te geven op de wereld van de Zeeuwse ondernemers.

Nooit eerder was de economische situatie zo bizar als aan het eind van 2008. Na een prima start staat de economie in het laatste kwartaal vrijwel stil. Het woord kredietcrisis is in een paar weken tijd het meest gebruikte woord ter wereld. Zelden werd het welvarende Westen zo geconfronteerd met de realiteit van een verstoord vertrouwen. In onze moderne economie zou recessie niet meer voorkomen, maar niets is minder waar! Stort het vertrouwen in bij de consument, dan gaat het heel snel bergafwaarts. Dalende beurskoersen veroorzaken een gapend gat tussen

een riant pensioen of een karig douceurtje. Is het echt allemaal zo zwart? Of blijven we gewoon lekker uit eten gaan? Zoals op deze vrijdagavond, waar de heren accountants en bankdirecteuren zich tegoed doen aan zeevruchten, hertenbiefstuk en een prima wijnarrangement.

Deze 18e jaargang van het financial diner, is voor Kees van Boven tevens de laatste keer dat hij zelf als gastheer optreedt. In 2009 neemt zoon Jacco Zeeland Business over. Kees memoreert dat de eerste financial diners al-

leen met bankdirecteuren werden gehouden. Nu, vele bankfusies later, zijn er slechts 3 bankdirecteuren aanwezig tegenover 8 financieel adviseurs.

Waarom ging het slecht in 2008?

“Het ging helemaal niet slecht”, zegt Gert-Jan Spijk (WEA), binnen Zeeland zijn de prognoses gewoon uitgekomen, het is voor veel bedrijven een geweldig jaar. “Dat klopt. De eerste 8 maanden ging het prima, maar deze laatste maanden zien er toch heel anders uit”, zegt ook Adri van de Laar (Rabo).



pensioenfondsen. Momenteel zakken er een aantal naar een dekkinggraad van 100%. (gewenste dekking 125%) maar ook in dit opzicht doen we het in Nederland nog steeds goed.”

Crisis

In Zeeland dringt de crisis nu direct door vanwege het feit dat hier DOW en ZALCO gevestigd zijn. Dit zijn wereldspelers, die direct de gevolgen van onder andere de tanende auto-industrie voelen. Contractors en toeleveranciers zijn inmiddels massaal bedankt! Werd in de afgelopen jaren steeds gepredikt dat Zeeland altijd wat achter liep, deze crisis maakt een uitzondering op die regel. “Ook in het MKB, met name de autobranche, zullen er zeker een aantal dealers onderuit gaan,” verwacht Maurice Buijs. Gerard Ultee: “Zeeuwse bedrijven zijn over het algemeen wel spaarzamer en de balansverhouding in solvabiliteit en liquiditeit zijn in orde. Probleem is nu dat gezonde bedrijven vastlopen. Investeringen worden op de lange baan geschoven en aankopen worden uitgesteld. De groeistrategie gaat dan stagneren.”

Gert-Jan Spijk vraagt de bankdirecteuren hoe zij hierin staan, er verschijnen voortdurend tegenstrijdige berichten in de krant: Dan weer een uitspraak dat we in een diepe crisis komen, vervolgens zegt een ander dat het wel meevalt. De ondernemers klagen dat ze minder makkelijk krediet krijgen. Adri van de Laar (Rabo): “Wij wegen nog steeds met dezelfde maatstaven als voor de kredietcrisis. Hoe meer risico, hoe hoger ook het tarief. De aanvragen lopen ook gewoon door. Gerard Ultee geeft aan dat er wel kritischer wordt gekeken naar de aanvragen. Hoe staat de aanvrager ervoor? Zijn er meerdere investeerders die een steuntje in de rug kunnen geven? Er worden meer garanties gevraagd.

Voor Zeeland is deze ontwikkeling extra ongunstig. Er werd ingezet op het aantrekken van nieuwe hoogopgeleide medewerkers, innovatieve bedrijven en stimulators voor startende ondernemers. Wat betekent deze crisis voor starters?

“Een goed onderbouwd business plan is altijd een voorwaarde voor een bank en dat zal nu niet anders zijn”, zo denkt

Schuldige?

Het lijkt eenvoudig, het Amerikaanse bankwezen is de schuld van de malaise en Bush heeft een verkeerd economisch beleid gevoerd! Niet iedereen aan tafel is het daarmee eens. Gerard Ultee (ING) vindt dat alle partijen een rol hebben gespeeld. Dus niet alleen de hypotheekmarkt of de financiële wereld is schuldig, ook de consument, adviseurs en overheid. “Feitelijk speelt het probleem al veel langer”, vindt Marco Boogaard (Joesse Accountants). “Producten als legio lease en beleggingshypotheek zijn risicovol, de consument is daarmee zelf akkoord gegaan.” Hans Otto (Rijkse) beaamt dat de risico’s te groot waren. “Iedereen was bang de welvaartsboot te missen.”

“Zet daarnaast de lage rente, dan volgt een verschuiving naar hoger renderende producten, die wel meer risico’s met zich meebrengen”, beaamt Adri van de Laar. “En niet te vergeten de aandeelhouders, die jaarlijks meer

rendement verwachten,” zegt Peter Hofwegen (ABN/AMRO). David van de Plasse (DRV): “Greenspan hield de rente kunstmatig laag om een economische impuls te geven aan de Amerikaanse economie, en de rest van de wereld draait daarop mee. De wereldhiërarchie van de USA heeft nu sterke concurrentie van Europa en China.” Gert-Jan Spijk reageert daarop: “De kwetsbaarheid van de USA is veel groter geworden. Het is opvallend dat Europa zo enorm snel mee daalt. De dollar is allang niet meer zo sterk, de euro stond veel hoger en is een mooie tegenhanger geworden. Europa deed het goed en kan dus wat beter de klappen opvangen.”

“De Nederlandse banken hebben het in verhouding tot de andere Europese banken goed gedaan. Fortis is daarop de uitzondering. Zelfs een solide bank als de Zwitserse UBS heeft € 80 miljard moeten afschrijven!” zegt Maurice Buijs (Schipper/OAZ): “Datzelfde geldt feitelijk voor de Nederlandse